

III Language Sanskrit / तृतीयभाषा संस्कृतम्

प्रश्नपत्रिकायाः विन्यासः नीलनक्षा च

गरिष्ठाङ्काः : 80

समयः : 2 ¹/₂ Hrs

1. उद्दिष्टानुगुणं प्रामुख्यम्

उद्दिष्टानि	प्रतिशतम्	प्रदत्ताङ्काः
स्मरणम्	20	16
धारणम्	40	32
अभिव्यक्तिः	36	29
प्रशंसा	04	03
आहत्य	100	80

2. विषयानुगुणं प्रामुख्यम्

विषयः	प्रतिशतम्	अङ्काः
गद्यम्	36	29
पद्यम्	25	20
व्याकरणम्	35	28
पूरकपाठाः	04	03
आहत्य	100	80

3. प्रश्नानुगुणं प्रामुख्यम्

प्रश्न प्रकाराः	प्रतिशतम्	प्रदत्ताङ्काः	प्रश्नानां संख्या	अपेक्षितः समयः
वस्तुनिष्ठाः प्रश्नाः	15	12	12	15
अल्पोत्तराः प्रश्नाः 1. चतुर्थपदं - तद्वितान्तं - 2 कृदन्तपदम् - 2 2. संयोजयत - 4	22.5	18	18	20
3. एकवाक्येन उत्तरत - 10				
लघूत्तराः प्रश्नाः	20	16	8	30
दीर्घोत्तराः प्रश्नाः	22.5	18	6	35
प्रबन्धात्मकाः	20	16	4	35

4. प्रश्नस्तराः

स्तरः	सुलभः	साधारणः	कठिनः	आहत्य
प्रतिशतम्	30% (24)	50% (40)	20% (16)	100%

तृतीयभाषा संस्कृतम् - दशमकक्ष्या		
सं.	प्रश्नस्वरूपम्	अङ्कयोजना
भाग - A (गद्यम्, पद्यम् - पूरकपाठाः)		
1.	एकवाक्येन उत्तरं लिखत - (गद्य-पद्यभागेभ्यः)	10 x 1 = 10
2.	संयोजयत	4 x 1 = 04
3.	लघूत्तरं लिखत	2 x 2 = 04
4.	श्लोकयोः तात्पर्यं लिखत	2 x 2 = 04
5.	अनुवादं कुरुत	2 x 2 = 04
6.	कवि-कृतिपरिचयः	1 x 3 = 03
7.	यथानिर्देशम् उत्तरं लिखत	2 x 3 = 06
8.	दशभिः वाक्यैः उत्तरम्	3 x 3 = 09
9.	पद्यं पूरयत	1 x 4 = 04
भाग - B (व्याकरण विभागः)		
10.	समुचितोत्तरचयनप्रश्नाः 1. पर्यायपदम्, 2. विरुद्धपदम्, 3. समूहेतरपदम्, 4. लिङ्गम्-विभक्तिः-वचनम्, 5. सन्धिः, 6. समासः, 7. लकारः-पुरुषः-वचनम्, 8. चतुर्थपदम्	12 x 1 = 12
11.	चतुर्थपदं लिखत कृदन्तम् तद्धितान्तम्	2 x 1 = 02 2 x 1 = 02
भाग - C (रचना विभागः)		
12.	अलङ्कारः	1 x 2 = 02
13.	छन्दः	1 x 2 = 02
14.	पत्रम्	1 x 4 = 04
19.	प्रबन्धः	1 x 4 = 04
20.	गद्यभागम्	1 x 4 = 04
		80

सूचना: पत्रम्, प्रबन्धः, श्लोक पूरणम्, दशवाक्यम्, कविकृतिः, श्लोकातात्पर्यम् एतेषां प्रश्नाः विकल्पः देयः।

तृतीयभाषा संस्कृतम् । ६७ – S नीलनक्षा । दशमी कक्ष्या ।

क्र.सं	पाठाः	स्मरणम्					धारणम्					अभिव्यक्तिः					प्रशंसा					प्रश्नाः	अङ्काः
SL. NO.	CONTENT	MCQ	VSA	SA	LA	LA	MCQ	VSA	SA	LA	LA	MCQ	VSA	SA	LA	LA	MCQ	VSA	SA	LA	LA	QUESTIONS	MAR KS
TYPES OF QUESTIONS		1	1	2	3	4	1	1	2	3	4	1	1	2	3	4	1	1	2	3	4		
01.	अपूर्वमेला	1(1)						1(1)	1(2)													3	4
02.	यदुगिरिः	1(1)													1(3)							2	4
03.	एकाग्रता	2(2)						2(2)														4	4
04.	मिथ्याभिमानः							1(1)							1(3)							2	4
05.	मुद्राङ्गुलीयकम्		1(1)												1(3)							2	4
06.	नास्ति त्यागसमं सुखम्	3(3)						1(1)														4	4
07.	सर्वदमनस्य पराक्रमः		1(1)												1(3)							2	4
08.	अनुवादः								1(2)					1(2)								2	4
09.	अपठितगद्यम्										1(4)											1	4
10.	पूरकपाठाः																					1	3
11.	प्रणतिः							1(1)									1(4)					2	5
12.	जीवनयोगः	1(1)						1(1)	1(2)													3	4
13.	इन्दुः क्षीरनिधाविव							1(1)							1(3)							2	4
14.	सूक्तिपीयूषम्		1(1)					1(1)	1(2)													3	4
15.	सनातनी नो बध्नाति		1(1)					1(1)	1(2)													3	4
16.	विसर्गसन्धिः	2(2)																				2	2
17.	कृदन्तम्								2(2)													2	2
18.	समासः	2(2)																				2	2
19.	तद्धितान्तम्								2(2)													2	2
20.	अलङ्कारः								1(2)													1	2
21.	छन्दः								1(2)													1	2
22.	पत्रलेखनम्																					1	4
23.	प्रबन्धः																					1	4
अहत्य प्रश्नाः अङ्काश्च		12	04					10	11		01			01	05	03						48	80
		(12)	(04)					(10)	(18)		(04)			(02)	(15)	(12)						(03)	

Model Question Paper
X Standard III Language Sanskrit

तृतीयभाषा - संस्कृतम् - (67S)

समय: : 2 ¹/₂ Hrs

Maximum Marks - 80

भाग: - A

(गद्यम्, पद्यम् - पूरकपाठाः)

* एकवाक्येन उत्तरं लिखत ।

10x1=10

1. कः राजा श्रीवैष्णवमतदीक्षां स्वीकृतवान् ?
2. कतिविधाः जनाः देवं भजन्ते ?
3. कः गुणः विक्रमार्के अवर्तत ?
4. दुष्यन्तस्य वंशः कः ?
5. समा का ?
6. पठनार्थं का आवश्यिका ?
7. मेलायाः आयोजिका संस्था का ?
8. वरुणस्य पत्नी का ?
9. हनूमान् कं वृक्षम् आरोह ?
10. कदा योगिनीचक्रं पूजनीयम् ?

11. संयोजयत ।

4x1=4

अ आ

i. गृहम्	घोषणम्
ii. उद्धोषः	देवः
iii. सुबद्धमूलाः	आलयम्
iv. सुरः पादपाः	

* द्वित्रैः वाक्यैः उत्तरं लिखत ।

2x2=4

12. धनुष्कोटिविषये का पुराणकथा श्रूयते ?
13. विश्वसंस्कृतपुस्तकमेलायां के के अंशाः आसन् ?

* श्लोकयोः तात्पर्यं कर्नाटकभाषया आङ्ग्लभाषया वा लिखत । 2x2=4

14. स वेलावप्रवल्यां परिखीकृतसागराम् ।

अनन्यशासनामुर्वी शशासैकपुरीमिव ॥

15. हिमालयो नः पूज्यशैलः

पूज्यनदी सा गङ्गाम्बा ।

साहित्यं नस्सङ्गीतमपि

भाषाभेदेऽप्येकमिह ॥

* संस्कृतभाषया अनुवादं कुरुत । 1x2=2

16. ನಾಳೆ ಭಾನುವಾರ ಶಾಲೆಗೆ ರಜೆ ಇರುತ್ತದೆ. ನಾವು ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ.

* कर्नाटक भाषया अनुवादं कुरुत । 1x2=2

17. नालिकेरवृक्षः कल्पवृक्षः इति भूलोके जनाः भावयन्ति । अस्य भागाः उपयोगाय भवन्ति ।

* एकस्य कवेः देशकालग्रन्थादिविषये लिखत । 1x3=3

18. भोजराजः

* यथानिर्देशं द्वयोः उत्तरं लिखत । 3x2=6

19. “किमन्यो राजा तादृशो नास्ति ?”

कः पाठः ? कः अवदत् ? कम् अवदत् ?

20. “गच्छ अद्य अहं पुस्तकं न दास्यामि”

कः पाठः ? कः अवदत् ? कम् अवदत् ?

* कर्नाटकभाषया आङ्ग्लभाषया संस्कृतभाषया वा उत्तरं लिखत । 3x3=9

21. मेलुकोटे क्षेत्रम् अधिकृत्य लिखत ।

22. हनूमान् किम् इति चिन्तां ततान् ?

23. अकमहादेव्याः विषये लिखत ।

* श्लोकं पूरयत । 1x4=4

24. गुरवे

.....

.....

.....दक्षिणामूर्तये नमः ॥

भाग: - B

(व्याकरण विभागः)

* समुचितम् उत्तरं चित्वा क्रमाक्षरेण सह निर्दिष्टस्थाने लिखत ।

12x1=12

25. 'जनकः' एतस्य पर्यायपदम् इदं भवति ।

A) जननी B) जन्तुः C) जाया D) पिता

26. 'दुष्कृतम्' - एतस्य विरुद्धार्थकं पदम् इदं भवति ।

A) कृतम् B) विकृतम् C) सुकृतम् D) अकृतम्

27. अत्र समूहेतरपदम् इदं भवति ।

A) गच्छन् B) पठन् C) हसन् D) गन्तुम्

28. 'हनूमतः' - अत्र एषा विभक्तिः भवति ।

A) षष्ठी B) सप्तमी C) चतुर्थी D) प्रथमा

29. 'श्रीरिव' अत्र अयं सन्धिः भवति ।

A) विसर्ग B) जश्त्वः C) गुणः D) सवर्णदीर्घः

30. 'महाबलः' - अत्र अयं समासः अस्ति ।

A) तत्पुरुषः B) अव्ययीभावः C) द्वन्द्वः D) बहुव्रीहिः

31. 'उपैति' - अत्र एषः लकारः अस्ति ।

A) लङ् B) लृट् C) लट् D) लोट्

32. 'प्रत्यवदत्' अस्य सन्धिविभजनम् एवं भवति ।

A) प्रति + अवदत् B) प्रत्य + अवदत् C) प्र + त्यवदत् D) प्रति + वदत्

33. 'त्रिभुवनम्' - अस्य विग्रहवाक्यम् एवं भवति ।

A) त्रीणि भुवनानि B) त्री भुवनम्
C) त्रयाणां भुवनानां समाहारः D) भुवनानां त्रयम्

34. 'गच्छ' अस्य बहुवचनरूपम् एवं भवति ।

A) गच्छामि B) गच्छत C) गच्छन्तु D) गच्छाम

35. 'प्रश्नान्' - अस्य एकवचनरूपम् इदम् ।

A) प्रश्नम् B) प्रश्नेभ्यः C) प्रश्नयोः D) प्रश्नाः

36. 'आचार्यः' अस्य पर्यायपदम् एतत् भवति ।

A) शिष्यः B) कार्मिकः C) कविः D) गुरुः

37. चतुर्थपदं लिखत ।

2x1=2

i. धीरस्य भावः धैर्यम् : : चतुरस्य भावः।

ii. राधायाः अपत्यं पुमान् राधेयः :: विनतायाः अपत्यं पुमान् ।

38. कृदन्तपदं चित्वा लिखत ।

2x1=2

i. प्रभाकरः शालां गतवान् ।

ii. वीणा हसितुम् गच्छति ।

भागः - C

(रचना विभागः)

* लक्षणं विलिख्य अलङ्कारस्य नाम लिखत ।

1x2=2

39. शिशोः मुखं चन्द्रः इव सुन्दरम् अस्ति ।

* प्रस्तारं विलिख्य गणविभागं कृत्वा छन्दो नाम लिखत।

1x2=2

40. सीतां विचेतुं पथि चारणानाम् ।

41. प्रवासार्थं धनं प्रेषयितुं पितरं प्रति पत्रं लिखत ।

1x4=4

* एकं विषयम् अधिकृत्य प्रबन्धं लिखत ।

1x4=4

42. परिसरः ।

* गद्यभागं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत ।

1x4=4

43. महाभारतस्य कर्ता वेदव्यासः । महाभारते अष्टादशपर्वणि सन्ति । एकोत्तरशतं कौरवाः पञ्चपाण्डवाः प्रसिद्धाः । पाण्डवानां पिता पाण्डुमहाराजः आसीत् । कुन्ती पाण्डवानां माता आसीत् । कौरवाणां जनकः धृतराष्ट्रः । धृतराष्ट्रः हस्तिनापुरस्य चक्रवर्ती आसीत् ।

प्रश्नाः

१. महाभारतस्य कर्ता कः ?

२. महाभारते कति पर्वणि सन्ति ?

३. पाण्डवानां पिता कः ?

४. धृतराष्ट्रः केषां जनकः ?
